

Kiíratási árak:

están vagy házhos küldve:
 Egész évre. 20.— kor.
 Félévre . 10.— kor.
 Negyedévre 5.— kor.
 Egy hónapra 1.70 kor

Egyes szám ára 8 fill.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Hirdetések díja:

Egy □ cm. területenként 8 fillér.
 Nyiltér és magánérdekű közlemények soronként 40 fillér.

Megjelenik minden nap, az ünnepek és vasárnapok kivételével.

Szerkesztőség: Kossuth-utca 13.
 Ide küldendők a lap szellemi részét illető közlemények.

Főszerkesztő: **Koncz Ákos.**
 Felolvasó szerkesztő: **Dr. Orbán József.**

Kiadóhivatal: Kossuth-utca 13.
 Előfizetés, hirdetés és magánérdekű közlemények felvétele.

A osztrák nagyiparosok.

Debreczen, okt. 18.

Az önmegtartóztatásnál nincs nehezebb mesterség s teljesen igaza van annak az ókori mondásnak, hogy legnagyobb hős az, ki önmagát le tudja győzni. Az osztrák nagyiparosok, az iparbárok nem dicsekedhetnek ezzel a jeles tulajdonsággal s a magyar ipari mozgalmakkal úgy vannak, mint a hirtelen szegénységre jutott nagyságok: nem tudják magukat abba a helyzetbe beleképezni, hogy ezután egyedül és kizárólag nem uralkodhatnak többé a magyar piacon és hogy számolni kell nekik az új helyzettel, melyet a magyar kormány s különösen Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter és a törvényhozás rendeletekkel és törvényekkel teremtettek a magyar ipar számára.

Bizony nehéz a milliomos iparbároknak lemondani dus jövedelmeik egy nagy részéről. Még eddig a dolog úgy áll, hogy csak a lehetőség nyílt meg annak, hogy az

osztrák iparosok elveszítik Magyarország piacának egy részét, még csak az előintézkedések vannak megtéve arra, hogy lerázzuk magunkról az osztrák nagyiparosok igáját, mely lenyügözve tartotta önjavunkon dolgozó kezeinket, már is oly harcziás hangulatban vannak ellenfeleink, hogy azt kell hinnünk, hogy a veszély érzete megzavarta gondolkozásukat. Ebből a harcziás hangulatból lehet és kell megítelnünk azon intézkedések életrevalóságát, melyeket az iparfejlesztés terén Hegedüs Sándor miniszternek köszönhetünk és ebből a hangulatból kell jövőnk magatartásunk irányát iparpolitikánk tekintetében megállapítanunk. — Közgazdasági újjászülésünk azon reformok minél erélyesebb keresztülvitelétől függ, melyek létesítésére kereskedelmi miniszterünk vállalkozott.

E reformok első hatása abban nyilvánul, hogy a közgazdasági monopolum birtokosai izgatottakká lettek s higgadtságuk elvesztésével elszólják magukat és zavart nyilatkozataiktól egész pontossággal meg-

állapíthatjuk, hogy mire kell fektetnünk működésünk súlyát közgazdasági bajaink megorvoslásánál. És nagyon szilárdan kell elhatározásaink mellett megállanunk és rendkívüli erőfeszítéseket kell tennünk a szükségesnek tartott rendszabályok életbeléptetésénél, mert az a tábor, mely első kísérleteinkre már harcziás felindulással felel, minden eszközt kész megragadni, hogy hegemoniáját a magyar ipar és a közgazdasági élet minden terén tovább is fentarthassa.

Mert mit akarnak az osztrák gyárosok? Nem kevesebbet, mint azt, hogy a magyar törvényhozás az ő kívánságaik szellemében hozzon törvényeket közgazdasági kérdésekben. Az osztrák nagyiparosok szövetségének programja egyenesen azt kívánja, hogy a szociális törvényhozásra vonatkozó előfeltételek egyenlővé tétessenek Magyarországon és Ausztriában, hogy abbahagyjunk mindennemű intézkedést, különösen a vasuti tarifákra vonatkozókat, melyek az osztrák iparcikkék kelendőségét a magyar

TÁRCZA

A nők hazugságai.

— A „Debreczeni Ellenőr” eredeti tárczája. —
 Marco Brociner után: *Hajdu József.*

Valamelyik művében, ha nem csalódom, „Egy szörnyű talány” című regényében Bourget a legmesszemenőbb analízissel festi egy szép asszony lelki világát, a ki egy férfit forró szenvedélyvel szeret és mégis megcsalja, meghazudtolja. A költő kiváló gondolat egyik motívumot a másikra halmozza és hősnőjének kedélyvilágában nyilvánuló még halkabban kiejtett érzetet is megvilágítja, míg nem hódító hatalmával egy pozsgás piros arcu alak mosolyog felénk. És mégis, ha mi ez alakot alapos megfigyelés tárgyává tesszük, valami idegenszerű, irrationális emberi lényre bukkanunk és beesapjuk a könyvet, ajkainkon pedig ama kérdés lebben el, miért? Miért oly csalárd, ámitó ez alapjában különben nemes nő? A költő szomorúan rázza fejét: én magam sem tudom miért, daczára annak, hogy minden physiologiai tehetségemet latba vetettem. Mert ott, e nő lelkének mélyében valami átláthatatlan sötétes lappang, valami hatalmas ösztön, talán lényének titkos eredete, ez ama szörnyű talány, a melynek megoldásán hasztalan töröm a fejemet.

Ezen, az ő belvilágának titkos ösztön-

nél fogva ámitó és csalárd nő a modern irodalomban, mint egy tipikus alak állítatik lelki szemeink elé. Bárhová vessük is tekintetünket, mindenütt feltűnik e nő, kinek ajkain fáradt mosoly a színjátszó szemekben, ritka fény honol. Ugyan létezhetnek emberek, akik előtt az ilyen nők tetszenek, de ezek aligha nősek. Ezeknek előbb azt hirdették: az a nő, a ki titeket megcsal, meghazudtol, megvetésre méltó teremtés. Most azonban a modern költőknek eme tanai esengenek fülükbe: az ámitás ösztöne valami talányszerű végzet, a melybe esendes odaadással bele kell nyugodnotok. E szegény, derék embernek jóra való neje van, de ő ezen tanok hatása alatt derült szemeibe tekint, mégis kétkedés szállja meg. „Talán — úgy vélekedik-e különben derék lélek mélyében is fészkel valami átláthatatlan, sötétes, egy legyőzhetetlen ösztön, lényének titkos eredete, a mely egy napon kifejezésre jut és homloka redőkbe vonul, lelki nyugalma oda van és szívére nehéz nyomás nehezedik...”

Természetes, hogy az ily férj kedélyét hamarabb lehet felvidítani. A művészetekben, a melyeket a modern költők tárnak fel előttünk, sok a szemfényvesztés. Még vannak erényes nők, de az egyszerű és vajmi csekély szórakoztatást nyújt. A költőknek ellenben bonyolult, téveteg lelkiállapotokra, a szerelem és hűtlenség, az odaadás és hűtlen könnyelműség, forró szenvedély és merev érzelmességükre van szükségük. Az

életben azonban hála az eget urának, ritkán akadunk ily asszonyokra. Azért hát ne essetek mindjárt kétségbe. Bizzál feleségben! De hogyan, ha a költőnek a tudomány embere jön segítségére és érvelésüket egy komoly lélekbuvár, minő Lombroso, erősíti meg? Akkor a dolog valóban komolylyá kezd válni. Ritka esodabogár e tudós professzor.

Nemrégén kísérte meg meg bebizonyítani, hogy nem a nők, hanem a férfiak alkotják a gyöngye nemet. És most ugyanaz a tudós a „Frankfurter Zeitung”-ban közöl egy értekezést, melyben kifejteti igyekszik, hogy a hazugság a nőnek vele született tulajdona, a melyről őket leszoktatni nem áll emberi hatalmunkban, ugyanis ez az ő különleges physiologiai sajátosságai közé tartozik. A nő — így elmélkedik ő — aesthetikai alapokból kifolyólag hazudni kénytelen az ő gyöngesége, szemérmessége, itélőteltségének hiányossága folytán és ama vágyánál fogva, hogy minden áron érdekessé akar feltűnni, de meg anyai hivatása is hozza ezt magával. Igen, szent anyai hivatásánál fogva, miután a gyermek nevelése a balga hazugságnak egész láncolatával van egybekötve, a melynek célja a nemi vonatkozásokat elpalástolni.

A hazugság ellen küzdelem a jelenkor kimagasló és tiszteletreméltó jelensége. A hazugság mindenütt tért hódít magának, mindenhol feltalálható, a társadalmi, állami

Legjobb,
 legüditőbb és
 legolcsóbb a

Szolyvai ásványos gyógyvíz.

Kiváló gyógyhatásu:

gyomor-, torok-, tüdő-,
 vese-, hólyag- és
 köszvénybajok esetén.

Borral vegyítve a legkitünőbb asztali víz.

Kapható minden fűszerüzletben, vendéglőben.

piaczon megnehezítik. Kivánják a vám és kereskedelmi törvények megújítása alkalmával az eddigi tradíciók fentartását s azoknak az eddigi szellemben való kiépítését.

Látnivaló, hogy ez a program a legkomolyabban tárgyal oly kérdéseket, melyekhez az osztrák gyárosoknak, de egyáltalában semmiféle külső tényezőnek semmi köze s melyek kizárólag a magyar törvényhozás hatáskörébe tartoznak. Kivánják a közös vámterület fentartását s a magyar piacot továbbra is zsákmánynak tekintik, melyet kezükből kibocsátani nem akarnak.

Az osztrák iparosok ezen önző álláspontja nem lephet meg bennünket, arra számítottunk s hogy egymás között mily álláspontra helyezkednek, azt tudhattuk már jó előre. De az — a legszelidebben szólva — vakmerő tolokodás, mely a magyar törvényhozás hatáskörébe beavatkozik, már minden kritikán alól ál. Itt már nemcsak panasz, hanem gyanúsítás és rágalmazás is hangzik felénk. Hogy megszegettük volna szerződési kötelezettségünket, hogy túlléptük azt a határt, melyet az Ausztriával kötött vám és kereskedelmi szerződés részünkre biztosított.

Visszautasítjuk a vádat és a gyanúsítást. A farkas és a bárány meséje jut eszünkbe, midőn az osztrák gyárosok panaszát olvas-

suk. Vajjon mi sértettük-e meg a szerződéseket s nem az osztrákok, midőn állatkivitelünket minden módon megakadályozták s egyéb eszközök a törvényesség színezetével felruházni nem tudván, rendőri intézkedések által játszották ki szerződés által biztosított jogainkat?

A magyar törvényhozás eddig még nem használta fel azon jogokat a kellő mértékben, melyeket az Ausztriával kötött szerződések épségben tartása mellett iparunk javára fogantatni venni, érvényesíteni módjában lett volna.

Most itt az ideje, hogy éljünk e jogokkal. Az osztrák gyárosok maguk jelölték ki az utat, melyen közgazdasági politikánknak haladnia kell. Reméljük, hogy az új kereskedelmi és vámszerződés iparunk érdekeinek megóvását az eddigi köteleseknél jobban fogja biztosítani. S ha nem tetszettek az eddigi kedvezmények a magyar ipar rovására meggazdagodott osztrák iparosok szövetségének, meg fogják látni, hogy a vámsorompók felállításával tudni fogjuk iparunkat emancipálni befolyásuk alól.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter a leghivatottabb óra a magyar ipar érdekeinek. Csak haladjunk továbbra is a megkezdett uton, mert ez az egyedül helyes közgazdasági politika. Az osztrák gyárosokkal pedig meg kell értetnünk, hogy Magyarország tovább nem hagyja magát kizsákmányol-

tatni s hogy selejtes iparezikkéik itt nálunk kelendősegre ezután nem számíthatnak.

A m. kir. posta, távirda és távbeszélő örvendtes fejlődését, mely a legvérmesebb várakozásokat is képes kielégíteni, konstatáljuk ama tiszteletet parancsoló számokból, melyeket Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter az 1901. évi költségvetésben e czímen előirányzott és pedig kiadások fejében 40,499 600 koronát, bevételekre 53,680 000 koronát. 1901-ben a posta, távirda és távbeszélő rendes bevételeinek 29 37%-át fogja az állampénztárba beszállítani. Itt is ékesen szóló bizonyítékával találkozunk Hegedüs miniszter humanus gondolkodásának, melylyel alantóságainak sorsán könnyíteni törekszik. A forgalom emelkedése természetesen nagyobb munkát követel, nehogy tehát overworking állon be, 424 állással szaporítja a személyzetet s e czélra az előző évinél 605.400 koronával nagyobb összeget állított be a költségvetésbe a miniszter. A postamesterek magasabb díjazására 325.000 koronával emelte Hegedüs az előirányzatot, mely összegből 180.000 koronát arra szánt, hogy a postamesterek évdíjának minimumát 360 koronáról évi 450 koronára emelhesse föl. Sok ezer kis egzisztencia fogja ezért áldani a miniszter emberszerető szívét.

A kínai háború.

— Expresz tudósítás. —

Budapest, okt. 17.

Franciaország, úgy látszik, szeretné magához ragadni a vezetést a diplomáciai akciókban. Ezt kell legalább következtetnünk abból a lázas buzgalomból, a melylyel Delcassé külügyminiszter a jegyzékeket készíti. Alighogy megérkezett a kormányok válasza a multkori programmszerű francia jegyzékre, a Quai d'Orsayn már is újabb köriraton dolgoznak, a melyek a különböző oldalról emelt kifogásokat összegeyztetni

és szellemi életben. Ez a jelenség már maga csálhatatlan bizonyítéka korunk finom érzékiségének. Ha tehát egy Ibsen, Tolstoj a modern házasságot illető hazugságokról elmélkedik, úgy tetszésünknek tapsokkal adhatunk kifejezést. De az egész nő nemet a hazugságtól áthatva pellengérré állítani, bennök a nők öröklött bűnét felfedezni vélni, a mely ellen nincs abszoluczió, bizony sokaknak szegyet út a fejébe. Lombroso minden esetre megelégszik azzal, hogy a tényállást kifejtette, a végkövetkeztetéseket másnak engedi át. És már ugyaszólva, fel is lépett egy apostol, a ki Lombroso érvelési nyomán levonta a dologból a következtetéseket, a ki egyidejűleg fel is találta a módját, miként lehet a nők hazugságaival boldogulni. Dr. Wille, a berlini szociálista táborban az „Ifjak vezére” e tudós férfi. Nem szabad — így oktat e világjavító — többé a leányokat a nemi problémát illetőleg, tudatlanságban felnőni hagyni, hanem hirdetni kell nekik az igazságot, a teljes igazságot.

Sőt e czélra dr. Wille össze is állított egy egész kis kátét fiatal leányok számára. Furesa egy könyvecske ez, melyben nekik az igazságot egész leplezetlenül feltárja. Sok minden feltalálható itt, sőt oly dolgok is, melyeket eddigelé egész bölcsen elhallgattak és még sok más egyebet. Ezek a lányok pedig — ugymond dr. Wille, — a kik már zsenge korukban mindent megtudnak, okos, bölcs és kész, befejezett emberké válnak.

Léteznek ugyan hazugságok, amelyek a kedély romlottságának a kifolyásai, ezek természetesen kárhóztatandók és a nevelés által kiirtandók. De vannak szükségszerűek is, a miket nem szívesen akarnánk mellőzni.

Ugyan Lombroso, e szociális világjavító meggondolta legyen-e, mit tesz az, a női nemet úgy nevelni, hogy belőlük a hazugságot, ez eredeti ösztönt, teljesen kiirtsuk?

Tudják-e mily elenyészőleg csekély erkölcsi haszon és mily nagy, pótolhatatlan volna az igaz nőiesség kihalása feletti veszteségünk érzete, ha ezen czélok eléretnének? Megfontolták légyen-e, hogy ez által sok minden tova tűnne, ami által a nők előttünk szép, kedves és bájosoknak akarnak feltűnni?

Mert léteznek hazugságok is, melyeket őrizni kell, mint a szent mystériumokat; ily hazugságokat megbolygatni egyértelmű a vandalizmussal. Ezt már a nagy költő: Chateaubriand, aki pedig az Istentől jámbor kedélylyel volt megáldva, abban az időben hirdette, amikor még mi sejtelmünk sem volt e problema felől, aminek megoldásán manapság a fejünket törjük. Már akkor írta ő eme fenséges szavakat: „Nincs valami szebb, édesebb és fenségesebb e világi életben, mint a titokszerűség. A legesodálatosabb érzelmek ezek, amelyek bennünket egyidejűleg megindítanak és zavarodottá tesznek. Szemérmetség, szűzies szerelem, csupa titokszerűségek! (Lombroso szerint csupa hazugság). Vajjon az ártatlanság, a mely lényénél fogva szent tudatlanság, nem e egy kifejezhetetlen mysterium? A nők nem tudnak, de ne is éljenek myszteriumok nélkül!”

Én meg hozzáteszem — ne hazugság nélkül.

Értsük meg jól, én nem érteném alatta a brutális hazugságot, hanem ama gyöngéden szőtt hazugságot, a mely mindenha előáll, ha a durva valóságnak szép látszat akarunk kölcsönözni. Ugyan mi az udvariasság? Nem egyéb, mint finom, szeretetreméltó hazugság. Mi a művészet? Egy fenséges szívmelő hazugság! Czifra szemfényvesztés! Elragadó illuzió!

Illuzió, csalódás és ösztön nélkül egy fantasztikus hozzáadás, egy allegorikus nemesítő szó által, egy szépítő, hízogató kép által, a dolgok tiszta valóságát dicsőíteni.

mily kecstelen volna az élet, mily nyárs-polgárias, mily sivár. Azért ne korholjátok a nőknek eme kicsinyes, ártatlan hazugságait, a ki mindenáron behízelegni akar, a ki tetszeni vágyik, a ki a szerelmet meghódítani törekszik.

Ezen hazugságok megtámadhatatlan hozományként reprezentálnak, a melyet nekik a jóságos természet kölcsönöz, a mely okosabb, mint minden természetes ész. És próbáljátok meg csak egyszer! Töröljétek ki a hazugságot az ő szellemi organizmusából és a nő kedélyvilágából és a nőnek varázsereje egyszersmindenkorra oda lesz! Ha előttünk egy józan, hidegen gondolkozó, megvesztegethetetlen igazságérzettől mélyen áthatott női lény állana, talán nagyrabecsülésünk kifejezéséeként kalapot emelnék előtte!

De kérdések kérdése, ugyanaz a nő volna e az, a ki bennünket magához édesget, a ki bennünket lelkesít, hevít, elkábit, a kit gyűlölnünk, megvetnünk és aztán ismét hévvel, forró szenvedélylyel szeretünk? Ama nő, a ki Lombroso maga lelkes szavakkal dicsőít, a kinek lelke tele csábos ösvénnyel, tele édes borzasztó titkokkal? Egy férfi, a kinek a rideg tudomány redőket vonta a homlokára, talán nem fogja ezt belátni a karni Egy szociális apostol meg szálnalmasan fog mosolyogni e felett. De ha tudni akarjátok, hogy néha minő üdvöt rejt magában még a hazugság is, úgy kérdezzetek meg egy olyan költőt, minő Heine, a ki maga is inkább asszony és férfi volt és ti az ujjongó, nevelés, sokak előtt jóslatszerűleg hangzó feleletet fogjátok kapni:

„In den Küssen welche Lüge
Welche Wonne in dem Schein!
Süss ist das Betrogen,
Süsser das Betrogensein.“

igyekeznek a francia állásponttal. A francia külügyminiszter különben kijelentette a tegnapi minisztertanácsban, hogy az összes hatalmasságok elfogadták tárgyalási alapul a francia javaslatokat. Örvendetes lépés volna ez az annyira kívánatos megegyezés felé, csak az a baj, hogy a hatalmasságok válaszaikról nyivánosságra jutott részletek nehezen hozhatók összhangba Delcassé optimisztikus nyilatkozatával. Miután közelebről várható a francia országgyűlés, a német birodalmi gyűlés, valamint az újonnan választott angol parlament megnyitása, így nemsokára hiteles nyilatkozatokat fogunk hallani a kínai helyzetről. Már most jelentik, hogy a német császár fontos üzenetet fog intézni a birodalmi gyűléshez és valószínűleg az angol trónbeszéd sem kerüli el a nemzetközi politikának ezt az égető kérdését.

A kínai császár tartózkodóhelyéről ellenmondó tudósítások fűsznek előttünk. Tegnap vettünk tudomást a Times jelentéséről, a mely szerint a császár megállapodott Pingjangban, mert a muzulmánok lázadása miatt nem mehet Szin-gan fuba. Ma pedig a Frankfurter Zeitung arról értesül, hogy Kvang-Szü császár már meg is érkezett Szin-gan-fuba. New-Yorkból ellenben azt sürgönyzik, hogy a császár amerikai védelem alatt legközelebb Pekingbe megy. Legvalószínűbb, hogy maga a kínai udvar sincesen tisztában azzal, hogy mit csináljon, miután a dinasztia-ellenes mozgalom egyre jobban terjed és mind fenyegetőbb jellegűt. Legtöbb aggodalmat okoz a délkinai lázadás, a melynek vezetői, hir szerint, összeköttetésben állnak Kang-ju-veivel, a híres kínai reformerrel.

Simonffy Imre jubileuma.

Debreczen, október 18.

Komor őszi szél hervadt falevelet tépő zugásába minő örömjaj vegyül? Bánkódó természet gyászos fellegtakarója alatt mintha új tavaszt varázsolt volna vissza egy pillanatra a tovaftató idő! Zászlók lengenek a tavasztól fakasztott természeti ékek letarolását vadul eszközlő szél süvöltésében s diszbeöltözött férfiak, mosolygó arcu hölgyek tömegén akad meg a szem Debreczen város terein.

A város jubileumot ül; azért oly színes, oly ragyogó az őszi komor nap. Huszonöt éves hivatalkodása alatt tett érdemeire tekint vissza ősz polgármesterünk, ki ma is fiatalos hévvel, nem erjedő tettvágygyal vezeti és igazgatja gondos aggodással a város ügyeit s lelkes buzgósággal vezéreli azt a haladás útján a modernebb irány felé.

Nem köteles felbuzdulás, nem a szokásos sablonszerűség vezérelte ma Debreczen város minden rangu polgárságát a Bika-szálló disztermében a jubiléus ünnepélyén tartott diszközgyűlésbe, hanem a valódi érdem igazi elismerése; a tettdus férfiú iránt a szívből érzett tisztelet fakasztotta fel a szívek tiszta forrásából kicsorduló érzelmeket.

Huszonöt évig munkálni, tenni, fáradni a közjó érdekében, nehéz viszonyok között is böles körültekintéssel megállani, gondosan számolni az adott körülményekkel, mindezek oly érdemek, melyek méltók minden — az igazi érdemet méltányolni tudó — ember őszinte elismerésére.

És mindezek ott találhatók Simonffy Imre polgármesterünk hosszú időn végzett hivatalos működésénél. Csendesen, zajtalanul, de annál maradandóbban alkotott, tett ő sok, igen sok hasznos és üdvös dolgot a város érdekében és most, midőn huszonöt éves polgármesteri működésére visszatekint, szépen beարnyozza a kötelességét hiven teljesített tisztviselő érdemeit a királyi kegy, melylyel elismerését nyújtja a kitartó munkában fáradhatlan férfiúnak.

A jubileum elmulik. Az idő kereke tovább halad. Az üdvözlő beszédek is elhangzanak, de a jubiléus érdemeit nem fogja az idő vasfoga sem megemészteni.

Szívből érzett örömmel üdvözljük Öt mi is a többiekkel együtt, kívánván neki hosszú, hosszú, zavartalan boldogsággal hintett életpályát.

A színházi diszeloadás.

A polgármester negyedszázados jubileumának fényes ünnepségei megkezdődtek. Tegnap este a színházban rendezett diszeloadással kezdődött az ünnepély.

A színház külső képe megkapó volt. Fényárban uszott az egész színház. A színház erkélyére a város színeit viselő s nemzeti színű zászlóktól körülövezve hatalmas transparent állott, melyen nemzeti színű betűkkel a következő felírás volt olvasható:

Éljen Simonffy Imre polgármesterünk!

A színház előrészében, valamint a folyosókon s a nézőtéren minden láng kigyult. Hét óra előtt kevéssel a színház nézőtere egészen megtelt. A hölgyek s urak az ünnepélyhez méltóan estélyöltözésekben jelentek meg. Hét óra előtt pár percczel érkezett a polgármester a színházba. Mikor már a színház vasrácszatához ért, az erkélyen görögtűzfény gyult ki.

A 8. sz. családi páholy, melyben az ünnepelt helyet foglalt, drapériákkal volt feldisztatva. A páholy előtt két diszbeöltözött városi hajdu állott.

Mikor a polgármester alakja a páholyban feltűnt, hatalmas „éljen“-be tört ki a színház közönsége s a zenekar rázendítette a Rákóczy-indulót.

Az éljenek lecsillapultával felgördült a függöny.

Fái Flóra fényes estélyi öltözékben lépett a színpadra s nagy hatással szavalta el Kun Béla joghallgatónak ez alkalomra írott, lapunk tegnapi tárczájában közölt szép alkalmi költeményét.

A költemény elszavalása után felgördült a másik függöny s a szintársulat összes tagjai jelentek meg s elénekelték a „Szózat“-ot. A hogy az első sorok elhangzottak, az egész színház közönsége felállott s áhítattal halgatta az éneket. Riadó taps, éljenzés hangzott fel, mire a „Szózat“ eléneklését megismételték.

Majd Jókai drámáját: „Könyves Kálmán“-t játszották kifogástalanul.

Bartha, Komjáthy, Komjáthy zajos sikert arattak.

Az előadás sikerében osztozkodtak még Fái, Szathmáry.

Előadás után a színház előcsarnokában megvárta a közönség a polgármestert s szüntelenül éljenzve kísérte lakásáig.

A diszközgyűlés.

A polgármester 25 éves jubileuma tulajdonképpen ma volt.

Diszközgyűléssel kezdődött a jubileumi ünnepség.

A „Bika“ szálloda diszterme volt a diszközgyűlés színhelye. A diszterem ez alkalomból szépen fel volt disztatva. A jobboldalnál délszaki növényekkel körülvev emelvény volt. Az emelvény felett ott diszjelgett ő Felsege olajfestésű képe. Az emelvényen a debreczeni hölgyek milleniumi diszszállóját Nagy Pál városi hajdukáplár tartotta, jobbról-balról egy-egy diszbeöltözött városi hajdu volt.

A terem két végén szintén emelvény volt, hölgyek részére.

Délelőtt 10 órakor kezdődött a diszközgyűlés s impozáns, fényes s lélekemelő volt a közgyűlés lefolyása.

A disztermet előkelő közönség töltötte meg. Ott voltak a városi törv. hatósági bizottság tagjai, egyesületek, testületek.

Ott voltak többek között Kiss Aron, dr. Wolafka Nándor püspökök, Szártory ezredes, dandárparancsnok, báró Leonhardi, Bodnár ezredesek, Berthóty alezredes, báró Horváth őrnagy s a tisztikar számos tagja, továbbá diszmagyarban voltak: Bernáth Elemér táblai elnök, Rásó Gyula kir. tan. alispán, Márk Endre, Lestyán Adorján kir. közjegyző, Szinay Gyula orsz. képviselő, Ábrahám László főügyész, Weszprémy Zoltán m. főjegyző, Komlóssy Arthur v. főjegyző, Szücs Miklós törv. elnök, Vecsey Imre, Oláh Károly, Bészler Károly, Körner Adolf tanácsnokok, Mayer Emil, dr. Boldizsár Kálmán kapitány; ott voltak az egyenruhás 48-as honvédek, a jótékony nőegylet Veressné Szathmáry Teréz, az izr. nőegylet dr. Balkányi Miklósné vezetésével. A páholyokat disztes hölgyközönség foglalta el.

Pontban 10 órakor lépett Degenfeld József gróf főispán diszmagyarban az emelvényre. Rövid szavakkal nyitja meg a közgyűlést, jelezve annak egyetlen tárgyát, a polgármester ünneplését, ki mindenkor a király, haza javára s városa előrehaladása érdekében működött s így méltán megérdemli az ünnepeltetést. Indítványozza, hogy Lengyel Imre vezetésével küldöttség hívja meg a polgármestert a közgyűlésre. A közgyűlés a küldöttség tagjaik megválasztja Dobiecki Sándort, Diesőfi Józsefet, Györffy Aladárt, Szentkirályi Tivadart, Mayer Emilt, Zádor Lajost, dr. Balkányi Miklóst, dr. Bakonyi Samut, L. Nagy Bálintot és Horváth Istvánt.

Pár percz múlva megjelenik az ünnepelt a teremben. Belépésekor szünni nem akaró éljenzéssel és tappsal fogadják.

Elnöklő főispán elsőnek üdvözlő a jubiléus s Komlóssy Arthur főjegyzőt felkéri, olvassa fel a belügyminiszter leiratát, melyben az tudatja, hogy ő Felsege a jubiléusnak jubileuma alkalmából a közügyek terén szerzett érdemeiért legfelsőbb elismerését nyilvánította.

A belügyminiszteri leirat felolvasása után K. Tóth Kálmán lelkész lépett elő s a következő gyönyörű beszéddel üdvözlötte a jubiléus a város közönsége nevében:

Nagyságos kir. tan. Polgármester Ur!
Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Jelentőssel teljes nap az, mely ma reánk derült s minket ide hívott, a mennyiben egy igazi érdemekben gazdag élet élet eszményeit tárja elénk. Engem ért az a kitüntető megbízás, hogy e napon Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának s egyúttal összes lakosságának nevében Nagyságodat üdvözöljem. Üdvözöljem polgármestersége 25-ik évfordulóját s így városunk közérzetének tolmácsa legyek.

Uraim! mélyen t. Közgyűlés! őszintén beösmérem, hogy ezen megbízásnak kielégítőleg megfelelni nem valami könnyű feladat. Megszólalásig hü miniatüre képei esakis ihletett művészek tudnak alkotni. S csaknem ily nehéz feladat néz reám ez ünnepélyes pillanatban. Nehány rövid percz alatt szeretett polgármesterünk 25 évi működését, ennek elért sikereit kellene en miniatüre e nagy közönség előtt esetelnem, a mi más szóval városunk negyedszázados történetének évkönyve.

Bizalmat s erőt kölcsönöz azonban nekem az a tudat, hogy a rajzolt vázlat esetleges hiányait kijavítja, kiszinezi az a tisztelet, sőt a mi ennél jóval többet ér, az az osztatlan szeretet, mely Nagyságodat e város lakossága részéről e hosszú időn át folyvást kísérte s kíséri s így azt, a mit én rajzolni híven nem tudok: nálam melegebben s ékesszólóbban tolmácsolja az az általános közbecsülés, mely ez ünnepélyt létrehozta.

Igazi ritkaság számba megy mai nap, hogy valaki negyedszázadot töltsön oly hivatalban, hová polgártársát polgártársainak közbizalma emeli. Polgárerényt ennél magasabbban jutalmazni nem lehet, mikor látjuk, hogy napjainkban a közvélemény milyen ingatag, mely azt, a kit ma főlelem, tapsaival kíséri, holnap a porba tiporni kész. S ez a közvélemény ily nagy idő tartama alatt Nagyságod irányában rendületlen, változatlan maradt. Hányat sodort el társai közül s Nagyságod a szeretet gránitköveiből épült piedestálon állva, e napon velünk együtt ünnepel.

Legendába illenek, ha szóról-szóra igaz nem volna. Pedig ennek a tüköt megfejteni még sem olyan nehéz. Nagyságod kiváló egyénisége, az a törőlmetszett debreczeni jelleg e sajátos rejtélykules, mert lényében a debreczeni ősjellem pregnanter kidomborul. Ősidők drága hagyománya ez, mely azonban korunk modern igényeihez bölcsen s tapintatosan alkalmazkodik, hogy úgy fejezzem ki magam: antique családi ékszer új foglalatban.

Ebben rejlik elért sikereinek egyik titka, mert a debreczeni polgár önmagát ösméri föl polgármesterében erényeivel, — mondjuk ki magyarán, hibáival is, de nálunk még ezek is erényszámba jönnek. Debreczen a városok koronája — azután jönnek a többiek. Debreczen legyen az ország szive. Ez a mi jelszavunk. Megengedhető, sőt köteles localpatriotismus szinte a chauvinismusig. S Nagyságod 25 éves polgársága alatt feltékeny gondnal, sőt néha talán tulzott aggodalommal őrködött, hogy el ne hamvadjon az ősi tradíciók iránti kegyelet. Előrelátó bölcs vezetése alatt igyekezett ezeket beilleszteni a közigazgatás gépezetébe, hogy megfeleljen az új idők követelményeinek.

Oszlja nézetemet, legalább azt hiszem, a t. közgyűlés is, midőn azt állítom, hogy miként a Nagytemplom tornyának csillagán az a két S egyik nevű ősenek hitbuzgóságát századokon keresztül hirdeti: Simonffy Imre nevét a kövek beszélnek s utcainkon azok a zöldelő lombokkal ékeskedő élők mintegy kézzel tapsolva éneklük. S ha ez a város itt a rónaság kellő közepén mint valami magas kösziklára épített világító torony, messzire árasztja áldó sugarait: Simonffy Imrénk emlékezte e sugarözönben, mint egyik tűoszlop, távolidőkre átragyog.

Mikor tehát most polgármestersége negyedszázados évfordulóját üli meg, édes önérettel tekintvén vissza nemesen megfutt pályájának utain, a mint láthatja, e város közönsége szintén ünnepel. Közös öröm-

nek ünnepnapja ez. Mikor városunk javát szíven hordozó első tisztviselőjének érdemeit elősmérem méltányolja s őszinte hála hervadhatlan virágaiból fon homlokára koszorut: önmagát tiszteli meg, kétségtelen bizonyosságot téven a felől, hogy ennek jóléte érdekében fáradozó hü fiait ezentulra is a város erős oszlopai gyanánt kívánja tekinteni. A tiszteletnak, szeretetnek megengedhető, sőt elengedhetetlen önzése, természetes nyilvánulása ez, mely önmagától árad a szívből, mint hegyek sziklái közül a tisztán csergedező patak.

Nyilvános pályája eme határkövénél megállapodunk egy pár pillanatra, hogy szeretett városunk első tisztviselője iránt érzett hálnaknak élő szavakban s külső jelekben is kifejezést adjunk. — Mindannyian párt-, rang- s valláskülönbség nélkül kívánjuk, hogy szép emlékekben gazdag multjára visszanézve, ezek aranyozzák meg életének még most is derős alkonyát. S ha látja majd időről-időre egyik-másik nemes törekvésének megérett gyümölcseit s aranykálászait: boldogítsa ama jóleső tudat, hogy az általa elhintett, avagy ápoltt magvak nem hullottak kavicsos talajra, de áldott földben vertek gyökeret, hogy aztán Libanon cédrusaként növekedjenek.

Alkotásai homlokzatán nemzedékről-nemzedékre világítson neve, mint ősvárosunk fejlődésének egyik symboluma, kit azért ajándékozott nekünk a gondviselés, hogy őrizze multunk hagyományos emlékeit: egyúttal az előhaladás s közművelődés fákvavivője legyen.

Boldog az a város, melynek polgármesteri székében negyedszázadon át ilyen férfiú, mint a kötelességteljesítés mintaképe ült, — de boldog lehet Nagyságod is, értem azt az osztatlan szeretetet, mely az egész város részéről környezi. Olvassa el majd üres óráiban, otthonának csöndes falai között ezen átnyujtott aranykönyvből azon tisztelőinek ezrekre menő névsorát, kiknek ajkairól, mint felszárnyaló szent ima zendül ma az egek Urához, a népek Istenéhez: éljen sokáig, hogy szemlélhesse a városok versenyében mindenütt előhaladni városát, a melynek sorsát szíven hordozá,

Őrködjék közhasznu élete fölött az az áldott isteni kegyelem, ki eddig is híven hordozá karjain, hogy le ne roskadjon a munka terhei alatt, — vezesse továbbra is, s éljen közöttünk, mint a közügyek veterán bajnoka, éljen közöttünk sokáig boldogan!

A szép beszédet gyakran szakították félbe éljenekkel, mely elementáris erővel tört ki, mikor azt a szónok befejezte. Majd átnyujtotta Debreczen közönségének 7000 aláírást magában foglaló arany-albumát. Lelkesen, sokáig éljenekték, tapsolták a polgármestert, ki a meghatottságtól csak percek mulva juthatott szóhoz.

Megilletődve szólott:

Méltóságos gróf főispány ur!

Mélyen tisztelt bizottsági közgyűlés!

Mélyen meghatottan az ő cs. és kir. apostoli Felsőének nagy kegyessége által; itten első sorban is hódoló tiszteletemet nyilvánítom; mélyen meghatva továbbá ezen nagymérvű megtiszteltetéstől, a mit én nem kerestem, a mit én mellőzni kívántam, de az én tisztársaim, jóakaróim ezt így akarták! nem találók megillető szavakat, az én mélyen érzett hálnak és köszönetem kifejezésére. Az igen t. szónok ur az én érdemeimet igen jóakarólag tulságosan kiszinezte; mert igaz ugyan, hogy Isten kedvező kegyelméből és választó polgártársaim jóindulatából, bizalmából már 25 év óta vagyok polgármester (Éljenzés) 1875 október 7-én először s azután még 4-szer választatván meg, mindig egyhangulag és az is igaz, hogy ezen 25 év alatt szeretett városunk rohamosan fejlődött, nagy előrehaladást tett, azt sem lehet eltagadni, hogy városunk jóhírét, nevét megőriztük, fentartottuk tekintélyét, sőt még neveltük is.

Amde mindezeknél sokaknak lelkiismeretes közreműködésére volt szükség, a kik

tehát méltán részesei a kitüntetésnek. Én, mint e város első tisztviselője, előjárója fogadásomhoz képest csak kötelességemet teljesítettem (Éljen), de szerencsére voltak erős támaszaim, főispány ur öméltsága is (Éljen), ma 17 év óta; tisztársaim és a bizottsági közgyűlésnek számos érdeklődő tagja nagyban előmozdították szeretett városunk ügyeit, nagyban előmozdították az átruházott állami ügyek elintézését is. Az ő folytonos jóindulatuk, bizalmuk élesztette bennem a munkakedvet és adott erőt a működéshez. Ha mindezek mellett is bizalmának, elismerésének tanusításával megakarja jutalmazni első tisztviselőjét polgármesteri hivataloskodásának 25-ik évfordulója alkalmából; mély tisztelettel és szeretettel fogadom el intézkedését és ezt a jutalmat, mellyel polgártársaim nagyobbát nekem nem adhatják volna. Ha újra lehetne még egyszer kezdeni 25 éves pályámat, a mit nem lehet, én azon az uton haladnék, a melyen haladtam és a melyiken minden tisztviselőnek haladnia kell. Ez az ut ugyan nagyon terhes, nagyon göröngyös, de biztosan célra vezet, mert ez a becsületesség utja. De nem folytatom tovább, hanem rövidre szabom beszédemet és hálnak köszönetemet nyilvánítom főispány ur ő méltóságának, tisztviselő társaimnak, a bizottsági közgyűlés tagjainak folytonos jóindulatukért, bizalmukért tiszteletteljesen kérvén, hogy azon rövid ideig, a meddig még hivataloskodom, méltóztassanak ezeket kiterjeszteni! (Éljenzés.) De hálnak köszönetemet nyilvánítom azon mélyen tisztelt hölgyeknek és uraknak (Éljen), a kik itt mint vendégek ezen diszközgyűlést megjelenésükkel emelni és engem kitüntetni kegyeskedtek.

Végül hálnak szívvvel veszem át a nagy közönségnek szép ajándékát, köszönetet mondok minden aláírójának és megígérem, hogy azt híven megőrzöm, mint előttem ritka becses emléktárgyat. (Éljenzés.)

A polgármester beszéde után újból felhangzott a lelkes éljenzés.

Majd Mayer Emil állott fel s előterjesztette indítványát, hogy a jubiláns polgármesternek a haza és a város érdekében kifejtett munkássága jegyzőkönyvben megörökíttessék s hogy a diszközgyűlésen elhangzott beszédek kinyomattassanak s a bizottsági tagok közt szétosztassanak.

Az indítványt egyhangulag elfogadták.

De genfeld József gróf főispán ezután a jelenvoltak szünni nem akaró éljenzése közben a gyűlést berekesztette.

A városházán.

A diszközgyűlés után a városháza termében volt ugynevezett házi ünnepély, melyet a városi tanács s tisztikar rendezett.

Küldöttség hívta meg a közgyűlési terembe a polgármestert. A küldöttség tagjai voltak Veesey Imre vezetése mellett: Bészler Károly, Oláh Károly, Boldizsár Kálmán, dr. Csóka Sámuel és Beke Imre.

A polgármestert Komlóssy Arthur főjegyző üdvözölte. Tolmácsolta a tanács s a tisztviselők szeretetét, ragaszkodását a polgármester személye iránt s átadta azt a diszes kivitelű albumot, mely a tanács s a tisztikar arcképét foglalja magában. A polgármester szívélyes szavakban köszönte meg a tisztviselők ragaszkodását s köszönetet mondott az arcképalbumért, melyre — mint mondá — már régen vágyott.

Majd a városi napidijasok nevében Vántsa György üdvözölte s átadta az ajándékot, az ezüst koszorut.

A szovátiaiak küldöttsége.

Szovát község — hol a városnak nagy-kiterjedésű birtoka van — szintén üdvözölte a polgármestert.

A szovátai képviselőtestület gyűlésének határozatából kifolyólag Nagy Lajos főbíró, Nátházyn Béni főjegyző és Kapus Bálint községi képviselőből álló küldöttség tisztelettel d. e. a polgármesternél, hogy ju-

bileuma alkalmából a község nevében üdvözlők.

A polgármester, ki az üdvözlést szívélyesen fogadta és örült, hogy a szovátiak, kik a várossal majdnem egy századon át pereskedtek, üdvözölték.

*

A délelőtti folyamán magánosok számosan keresték fel a polgármestert, hogy szerencsekívánataikat kifejezzék.

Debreczen közönségének üdvözlő irata.

Az a díszes kivitelű arany könyv, melyet K. Tóth Kálmán a díszközgyűlésen a jubiléumának átnyújtott, nemcsak a város közönségének aláírásait tartalmazza, de üdvözlő iratot is tartalmaz. Az üdvözlő irat — melynek megírása Kun Béla joghallgató remek tollát dicséri, — a következő:

Szeretett Polgármesterünk!

Kik nevünket e könyvbe szerény emlékül beirtuk, azt valljuk, hogy a mi kisebbik hazánknak: a mi Debreczen városunknak fokozatos fejlődése és mai virágzása a Te negyedszázados működéseddel, szeretett Polgármesterünk, elváhalhatatlanul összeforrt.

Ki a mai Debreczenről, Tégedet kihagyva beszélne, azt úgy hívnák, hogy: hűtlen ember. Epen olyan hűtlen Hozzád és az igazsághoz, mint a milyen hű voltál Te negyedszázadon át városodhoz és annak népéhez.

Pályád elején kormányzásod alá kaptál egy olyan várost, mely mögött egy óriási birodalom állott: a tisztos, ősi mult. Előtte pedig állott egy másik óriási birodalom mely még nem volt meghódítva: a Jövő!

Te küzdelembe mentél, dolgoztál, dolgoztál és ismét csak dolgoztál s rávitted népedet az utra, mely a multból a meghódított jövőbe átvetted.

Ez az út: a haladás útja! végezd: a tökéletesedés, iránytűje: a józanság!

Mert haladni nemcsak józanul lehet. A modernizálás, bármily magas fokra emeljen is egy várost, igen könnyen végzetes hiba, sőt vétek lehet, ha le engedjük általa mosni a mult karakterét.

Alattad s általad úgy haladt e város, hogy nem adta föl ősi jellegét, mit évszázadok tradíciója szentesít, de azért megértette a korszellem szavát, felemelkedett a modern, a kulturvárosok színvonalára folytán épített épült s gyarapodott és messze földön híres központja lett ama nagy vidéknek, mely a Tiszától az erdélyi hegyekig, s Tokajtól le Biharorszáig azt mutatja, arról győz meg, hogy őseréjében van még a magyar!

Alattad és általad úgy haladt e város, hogy megmaradt annak, a mi volt: a puritánság, a tiszta gondolkodás, a társadalmi béke s a felekezeti egyetértés boldog otthonának, de e mellett képét mutatja már most is egy olyan városnak, mely nagygyá lesz, de nem nagyzol; gazdag, de nem pazarol; hatalmas, de azért polgárainak üdvé és jó léte ir elő neki parancsokat, mindenekfelett pedig a nemzetietlen áramlatokkal szemben védőbástyája a magyarságnak, őrállója a honi nyelvnek s egyik erős, fentartó oszlopa a jövő Magyarország nagyságának.

S hogy idáig eljutott Debreczen, hogy ma sok város van, mely mögötte elmaradt, de egy sínes, a melylyel tiszta öntudattal versenyezni ne bírna, hogy ma boldog és és büszke lehet az, ki e város polgárának vallhatja magát: mindez annak az igazgatásnak, szellemi és anyagi gondoskodásnak nyomában fakadt, melynek negyedszázadon át te adtad meg az irányt és fő-fő vezetést szeretett Polgármesterünk!

Soha sem ismertél más jelgét, csak a munkát. A munkában forrtak egybe összes céljaid, a munkában kerested összes jutalmadat. S bár ezek feje voltál, a kiemelkedést is soha sem hivatalos állásod tekintélyében, hanem mindig a munkában kerested. Bár ezek feje voltál, mindig megmaradtál egy nagy erénynek: a nemes egyszerűségnek szolgálatában s mindig azt példázta minden szavaddal, minden tetteiddel, hogy egyenlő polgárnak tartod magadat a többi-

vel s csak azért vagy első az egyenlők között, mert a kötelességeid legnehezebbek és legnagyobbak! Igy vitted diadalra az önzetlenséget!

Aldjon meg ezért az a jó Isten, ki e város boldogsága s e város hű fiai felett eddig örködött. Aldjon meg tégedet azzal az áldással, mely nem maradhat el attól, ki ezrek javára csaknem egy emberöltőn át a szeretet jelszavával küzdött s dolgozott. Adjon Neked elmult éveidhez ujakat, hogy továbbra is gondozója lehess a Te városodnak, vezetője a Te népednek! Végy erőt s bizalmat további munkádhoz abból a tudatból, hogy mi mindnyájan, e város lakosai veled vagyunk, veled maradunk, soha el nem hagyunk s nálad nemcsak kezeink írását hagyjuk emlékül, mint zálogát a multért való hálánknak s a jövőre nézve is osztatlan bizodalomunknak, hanem ajkunkra vesszük a Te nevedet, szívünkbe vesszük a Te képedet, követés végett említjük a Te példádát, mert Te a miénk vagy s mi a Teid!

Fogadd még egyszer szeretett Polgármesterünk örömmünnepeden üdvözlő szavunkat, kik vagyunk és maradunk Debreczen lakosainak nevében,

1900. október 18-án

tisztelőid és híveid.

A lámpionos menet.

Ma este fél hét órakor lesz a nagyszabású lámpionos menet, szerenáddal egybekötve.

Dr. Bartha Béla akad. igazgató Simonffy Imre kir. tanácsos, polgármesteri 25 éves jubileuma alkalmából, 1900. okt. 18-án rendezett lámpionos menetnél a következő üdvözlő beszédet mondja:

Nagyságos kir. tanácsos, Polgármester Ur!

E nagy napon, midőn Nagyságod negyedszázados polgármesteri jubileumát üljük, Debreczen szabad királyi törvényhatósági város közönségének minden tényezője elhalmozza önt szeretetének, bizalmának oly gazdag jeleivel, minőket ez a nehezen megnyilatkozó, de nagyjaihoz igazán ragaszkodó nép nagyon kevés embernek juttat osztályrésztül.

A város délelőtti díszközgyűlésén Debreczen hivatalos képviselője ünnepelt önmagához és a legelső magyar város polgárnagyához méltóan; este a díszvacsorán ősi magyar szokás szerint áldomást isznak, pohárt üritnek Nagyságod egészségére azok, kik társadalmunkban vezérszerepet játszanak, vagy legalább előkelő állást foglalnak el.

Nekem jutott az a megtiszteltetés és valódi szerencse, hogy Debreczen egész népe **osztatlan társadalma** nevében beszéljek e pillanatban Nagyságodhoz e helyen, magánéletének szentek szentje, boldog, szeretetben és polgári erényekben gazdag otthona előtt s szavam szól egyaránt kicsiny és nagy, szegény és gazdag, alacsony és magas állásu nevében felekezeti és foglalkozási különbség nélkül.

És e nagy, egységes társadalom nevében teszek tanuságot arról, hogy mi szeretjük önt igaz szeretettel, tiszteljük őszinte tisztelettel, mert félszázados közpályáján s polgármesterségének negyedszázada alatt társadalmunk, városunk közéletének volt jellemben tiszta, kitartásban, munkásságban nagy, sikerekben gazdag vezérférfia, kinek példája ragyogó mintakép arra, — mint szentelje magát valaki a közérdek szolgálatának.

Minden, a mi e városban modern alkotás, a Nagyságod kormányzási működésével áll válhatatlan kapcsolatban; minden, a mi a mult nagybecsű alkotása, szentelt hagyomány, önben talált hű ápolóra, védelmezőre. S ha Debreczen jövője reménytel biztat, a mult és jelen nagyérdemű vezérmunkása ebből is bő részt követelhet.

E tündérfényes estén, mely Nagyságodnak, de mi magunknak emlékében is feledhetetlen nyomokat hagy, lobogó s világító

lángok ezrei mellett jelentünk meg Nagyságod előtt.

Nem hű fény, üres pompa kedvéért történt ez, hanem ennek szimbolikus, jelképs jelentősége van. Ez ezer láng melege jelképezi társadalmunk ezer és ezer szívének lángját, melyek a szeretet igaz melegével éreznek és dobognak Nagyságod iránt. Fényük és ragyogásuk azt a magasatos eszmét világítja meg és veszi körül glóriával, hogy a közjéért önzetlenül és becsülettel teljesített munka mindig megtalálja a maga fényes jutalmát.

Nagyságod részéről pedig jelentse azt, hogy továbbra is ily esendes lánggal fog lobogni városa- és egyházaért, főiskolájáért, általában Debreczen kulturális intézményeiért s hazája közügyeiért, jelentse azt, hogy példája mindenha világítani fog előttünk, szebben és hatalmasabban, mint ezer és ezer fényforrásunk együttvéve.

Isten tartsa meg Nagyságodat városunk egész társadalma javára még évek hosszú során át!

*

Lámpionos menet után 8 órakor a Bikában bankett lesz.

Ünnepi hangulat.

A polgármesteri jubileum a költői érzésű kedélyekre felvillanyozólag hatott. Ez a hatás nyilatkozik meg az alábbi versben is, melyben polgármesterünk egyik régi barátja és fegyvertársa ad ragaszkodásának és szeretetének kifejezést. A több jóindulatról mint verselési jártasságról tanuskodó poéma következőleg hangzik:

Éjlen jó Simonffy Imre!
Gyuljunk mindnyájan öröme,
Debreczenben első ember
A szelid jó polgármester!

Kinek annyi viszályok közt
A lelke soha meg nem tört,
Legyen ezután is erős,
Minden tettében dicső 's bölcs.

Nagy küzdelemről van most szó
Maradjon Ő munkabíró,
Erős testben és lélekben,
Kitartó honszerelemben!

És mint hajdan nagy csatákban,
— Régi fiatal korában —
Nem estiggedt el szive soha
Működött Ő a közjóra.

Ezután is úgy működjék,
Hogy Debreczen virágozzék,
És ez a nagy magyar város
Folytonosan emelkedjék.

Igy fogja őt örök hála
Kisérni az öreg korba
— Hova minél később jusson —
Hogy a közjón munkálhasson.

Önzetlenség a jelleme,
Szeretet a dicsősége,
Negyedszázad működése,
Ne hagyja el ez ereje!
Igy éljen Simonffy Imre!

Debreczen, 1900. október 18.

Nemes Kálmán.

HIREK.

— **Változás az iskolaszéki elnökségben.** Az ág. hitv. ev. egyháztanács f. hó 17-én tartott ülésében elfogadta az eddigi iskolaszéki elnöknek Zimmermann Gyula főiskolai tanárnak az iskolaszéki elnökségről beadott lemondását s eddigi működéséért köszönetet szavazott neki. Az iskolaszéki elnökséggel pedig Materny Lajos főesperes lelkészt bízta meg az egyháztanács.

— **Lejáró pályázatok.** A Kisfaludy-Társaság jutalomtétellei közül a következők benyújtásának határideje folyó évi október 31-én lejár: I. Lukács Krisztina jutalom: Kiváncsok Petőfinek mint költőnek

jellemrajza szónoki alakban. Jutalma a Lukács Mórictól nevének Birly Krisztinának emlékére tett alapítványból 1000 korona. 2. Széher Árpád jutalma: Kivántatik egy magyar társadalmi regény. Jutalma 1000 korona. 3. Ifj. Bojár gróf Vigyázó Sándor jutalom: Kivántatik egy magyar történelmi tárgyú, prózában írandó kisebb elbeszélés, amely fél nyomtatott ívtől két ívig terjedhet. Jutalma 240 korona.

— **A rablógyilkos nyomában.** Az ondódi rablógyilkosnak nyomában van a rendőrség. — A nevét ugyan nem sikerült megtudni, de pontos személyleírása van a rendőrség kezei közt. Kiderült, hogy a gyilkossággal gyanúsított csavargó Mező-Csáthra való, a miért is Szűcs Lajos polgári biztos, a ki a nyomozással van megbízva, Mező-Csáthra utazott.

— **A debreczeni kereskedelmi és iparkamara 1900. évi október hó 19-én, azaz pénteken délután 3 és fél órakor, a kamara helyiségében közgyűlést tar.** A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés a kamara ügyforgalmáról. 3. A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter urleirata a kereskedelmi törvény módosítása tárgyában. 4. Ugyanazon miniszter leirata, az adómentesen elárulható bormennyiség minimumának, valamint az előzetes bejelentésre köztűzött határidőnek leszállítása tárgyában. 5. Ugyanazon miniszter leirata, a betegsegélyző pénztárakról szóló törvény módosítására vonatkozólag kiadott törvénytervezet véleményezése iránt. 6. Ugyanazon miniszter leirata a kamarák ügykezelésében egy új ipari törzskönyv és nyilvántartás bevezetése tárgyában. 7. Ugyanazon miniszter leirata, a biztosítási magánvállalatokról szóló törvényjavaslat tervezet véleményezése ügyében. 8. Ugyanazon miniszter leirata, a tisztességtelen versenyről alkotott törvényjavaslat tervezet véleményezése tárgyában. 9. Ugyanazon miniszter leirata, mely mellett a kézműáru szokványokra vonatkozó szabályzat véleményezése végett megküldetik. 10. Ugyanazon miniszter leirata, az illeték kezelés ügyében tervezett pénzügyminiszteri módosítás véleményezéséért. 11. A kamara 1901 évi költségelőirányzata. 12. Több debreczeni kereskedő beadványa, a helybeli posta mézérik orvoslása tárgyában; — ezzel kapcsolatban: 13. A kassai posta- és táviratigazgatóság átirata, a posta szolgálat idejének tervezett korlátozása ügyében. 14. A debreczeni ipartestület beadványa, a helybeli kisiparosoknak a bakkanos szállásokban való nagyobb részletése tárgyában. 15. A miskolci kereskedelmi és iparkamara átirata, a hazai ipar pártolása ügyében. 16. A Zsolnav-émlékszobor bizottság kérelme a Zsolnav Vilmosnak Pécsen emelendő szobor anyagi támogatása iránt. 17. Az aradi kamara átirata, a tőkekamatadó helytelen kivételével kapcsolatos zaklatások meggátolása tárgyában intézett felterjesztése pártolása iránt. 18. Netaláni indítványok. Debreczen, 1900. október 14. A kereskedelmi és iparkamara nevében: Szabó Kálmán, elnök.

— **Bakó, a tyukok hóhéra.** Mikor elérkezik az ősz és hullani kezd a falevél, alig várja számos vadászszendélylyel megáldott ember, hogy a puskáját a nyakába akaszthassa. Hát ilyen szendélyes vadász Bakó József Homokkert 99. szám alatt lakó atyánkfia is, a ki finoman kidolgozott agyu vadászfegyver hiányában egy ócska rozsdás botpuskát vett a hóna alá, vadászejgy és terület hiányában pedig az ártatlan tyukokat kezdte lepuskázni. Truka Gottlieb gőzmalmának udvarában azonban rajta vesztett a sport férfi, mert alig, hogy lefordult az első tyuk egy jól irányzott lövéstől, két markos legény bukkant ki az istálló ajtajából. A szendélyes vadász futásra vette a dolgot s már-már utóléri, ha hirtelen meg nem áll s cselba nem veszi őket a töltetlen botpuskával, mire a két magyar bőszt vágatással száguldott vissza az istálló védő falai közé. Bakó pedig, mint a ki jól végezte a dolgát, vitte a tyukot meg az öldöklő szerszámmal

hazafelé. Egy rendőrnök feltűnt a különös zsákmány s kérdőre vonta a nevezett sport-embert. Bakó ezt is lelővéssel fenyegette, de a rendőber őre nem ijedt ám meg a botpuskától, hanem félreütötte a felé irányzott fegyvert, hogy úgy odacsippte a furfangos szerszám závarzata Bakó egyik ujját, hogy egész uton volt mit szorongatni, míg a rendőrségre értek, a hol megbüntették kártékony multságáért.

— **A szatmári testvérgyilkos.** Szatmárról írják, hogy Papp Béla és büntársai szomorúan várják sorsuk eldőlését. Papp Béla egészen magába szállott és nyugodtabb perceiben erkölcsös könyveket olvasgat, amelyeket a fogház könyvtárából adnak ki neki. Nagyon sokát sir és legjobban a fiát sajnálja. Zsoldics Mihály, a gyilkos juhász, örökösen a családjáról kérdezősködik. Felesége meglátogatta a fogházban, a mikor megengedték neki, hogy néhány szót váltgasson az urával. Vigasztalgatni megkötélhalálra ítélt hitestársát, de alig tudnak egy-két szót váltani. Az a rövid idő is, a melyet felügyelet mellett együtt tölthetnek, sirással telik el.

— **Az új bankjegy magyarsága.** Kardos Albert a „Magyar Nyelvőr”-ben a következő megjegyzéseket teszi a husz-koronás új bankjegy szövegének magyarságára:

Bizony nem tiszta ez, amint hogy az a barna hölgy, aki a bankjegy magyar felét ékesitené, szintén nem hamisítatlan magyar szépség. Ha a magyar szöveg után elolvassuk a német oldalt is, mindjárt észreveszünk, hogy az első, az eredeti fogalmazvány német volt, melyet szolgálai módon fordítottak magyarra, azért van a magyar szövegnek is német ize. Különösen azzá teszük „ezen bankjegy ellenében” meg „kivánatra” kifejezések, habár az utolsó mondat magyarságához is szó fér: „A bankjegyek utánzása a törvény szerint büntetettik.” Ha a bankjegy kinyomatása előtt megkérdezték volna egy magyar nyelvészt vagy stílistát, az bizonyára a következő szöveget ajánlotta volna:

„Az osztrák-magyar bank e bankjegy fejében (v. bankjegyéért) bárki kívánságára azonnal fizet bécsi és budapesti főintézetinél

Husz Korona törvényes ércpénzt.”

Igy az a különösség is elkerülhető lett volna, hogy a bankjegynek „husz korona” az értéke, a szöveg mégis a tárgyesetet, a „husz koronát” szavakat nyomatta feltűnő betűkkel!

— **Tavas az őszben.** Müller Miklós egy 73 éves öreg, töpörödött paraszt-ember szíve lángra lobbant egy 21 éves, csinos özvegy paraszt menyecske iránt. Anyira szerette az asszonyt, hogy éjjelenként elbujva leste, hátha megláthatná valahogy. Ez így ment heteken, hónapokon át. Mikor azután az asszony tudomást szerzett a dolgról, erős szemrehányásokkal illette az öreget és megtiltotta neki, hogy utána ólalkodjék. Az öreg annyira szívére vette ezt a visszautasítást, hogy tegnap lakása padlásán felakasztotta magát. Mire ráakadtak, már halott volt. Az öregnél megmotoztatása alkalmával egy rövid levelet találtak, a melyben meghatóan mondja el, mennyire imádja azt a fiatal özvegy asszonyt. Tudja, hogy az őt viszont nem szeretheti, mert ő már kiszolgált vén katoná. De mivel nem bír nélküle élni, hát önként megy a halálba.

— **Tolvajfogó méhkas.** Hallottunk légyfogó galóczáról, madárfogó lépről, de még tolvajfogó méhkasról soha. Az igaz, hogy a tolvajoknak is van fogójuk: a rendőrség, de az sokszor nem is annyira fogja a derék urakat, hanem inkább a nyomukat szokta ütni bottal. Denikve egyik külvárosi ember tolvaját a méhkas fogta meg. Ez az ember ugyanis a méhesében tartotta a puskáját, a szomszéd szolgájának foga pedig megfájdult rá. Ejjel a kerítésen bemászni, a méhes ablakán beugrani és ott a méhkest feldönteni — az igaz hogy csak egy pillanatot műve volt, de a másik percében már

czipóra dagadt ábrázattal, ordítva igyekezett a kis méhektől szabadulni, melyek akaraton kívül megőrizték a gazda igaz jószágát. A nagy segítségkiáltásra kiszaladt a gazda és háznépe, ezek azután gondos ápolás alá vették a szerencsétlen tolvajt, a ki megesküdött hittel, hogy soha sem fog többé lopni a méhesből.

x Feltűnést keltő, szép és divatos uri divat újdonságok érkeztek a közelgő **őszi idényre**, u. m. **romok férfi és fiu fehéreneműek, gallérok, kézelők, kalapok, különleges nyakkendők, zsebkendők, harisnyák, esőernyők, illatszerek, uti bőröndök** stb. **Fekete Jakab** elsóragu uri divat, kalap, fehérenemű és czipó üzletbe. **Debreczen, főtér, kistemplom mellett.**

TÁVIRATOK.

— A „Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai. —

A képviselőház ülése.

Budapest, október 18. A képviselőházi ülésében, Perczel Dezső elnöklété alatt elfogadták harmadszori olvasásban is a végcéjajavaslatot.

Ezután Széll Kálmán miniszterelnök terjesztette elő jelentését az új országházról, mely csak 1902 ben készül el. Munkácsy Honfoglalás című képét a kiküldött bizottság nem találta elhelyezhetőnek az ülésteremben a hely szűke miatt, hanem a színművészeti muzeumban fog elhelyeztetni. A király és királyné szobra szintén nem helyezhető a tervezett helyre, hanem a kupolateremben fogják elhelyezni. Az új országház építési költsége tizenegy millió forint.

A pénzügyi bizottság ülése.

Budapest, okt. 18. A képviselőház pénzügyi bizottsága a kisebb költségvetéseknél a királyi udvartartást tárgyalta. Komjáthy megkérdezte, hogy igaz-e, hogy emelik a civiliztát? Széll erre azt felelte, hogy ennek emeléséről még nem szólhat, de tény, hogy ezelőtt 27 évvel állapították meg az akkori szükségletnek megfelelőleg és azóta minden drágábbá lett.

Frigyes császárné állapota.

Berlin, október 18. A beteg Frigyes császárné állapota jobbra fordult.

Uj német kancellár.

Köln, október 18. A császár Bülow grófot porosz miniszterelnökké és külügyi miniszterre kinevezte.

Berlin, okt. 18. Hohenlohe lemondásáról a német lapok sajnálkozással emlékeznek meg.

Mattasich ártatlansága.

Möllersdorf, okt. 18. Mattasich-Keglevich levélben felkérte Polónyi Gézátt ügyvéd képviselőre. Polónyi elvállalta a megbízatást. Polónyi birtokában oly okmányok vannak, melyekből kitűnik Mattasich ártatlansága. Ezeket szükség esetén nyilvánosságra fogja Polónyi hozni.

A kínai háboru.

— Legújabb távirat. —

London, október 18. A császári csapatok visszafoglalták Kúicsut.

KÜLÖNFÉLÉK.

* **Az oltás új módja.** A fiatal hölgyek nem szeretik, hogy az oltás helye a karjukon meglátszik és ez okból a másodszeri beoltásnak sok esetben ellenállnak. New-Yorkban néhány év előtt a leányiskolákban az oltást a leányok lábain kellett elvégezni,

ERZSÉBET SZŐLŐTELEP.

Szőlővessző eladás.

A gróf Degenfeld József és dr. Balkányi Miklós urak tulajdonát képező „Erzsébet” szőlőtelep kitűnő minőségű fajtiszta szőlővessző terméséből ez évben mintegy 500,000 darab eladó és pedig:

I. Két éves gyökeres.

Olasz rizling, kadarka, oportó, nagyburgundi és kövidinka őszi szállításra ezrenként 20 korona, 1901. tavasszal átvéve, ezrenként 22 korona.

II. Sima vessző.

Olasz rizling, kadarka, oportó, nagyburgundi, kövidinka, ezerjő és zöld szilváni őszi szállításra ezrenként 5 korona, 1901. tavasszal átvéve, ezrenként 7 korona.

III. Csemege szőlővessző.

Fehér és piros chasselas és passatutti őszi szállításra ezrenként 10 korona, 1901. tavasszal átvéve, ezrenként 12 koronáért.

Nagyban vásárlásnál 10% engedmény.

A megrendelés eszközölhető az „Erzsébet” szőlőtelep irodájában

Debreczen, Kossuth-utca 32.

Apró hirdetések felvételek a kiadóhivatalban Kossuth-utca 13.

APRÓ HIRDETÉSEK

Apró hirdetések felvételek a kiadóhivatalban Kossuth-utca 13.

☞ rovásban az egyezri beiktatás 10 szóig 40 fillér, minden további szó 2 fillérbe kerül, vastagabb betűkből minden szó 2 fillérrel több. Vidékről beküldhető az apró hirdetések postautalvánnyal; a postautalvány szelvényére az apró hirdetés szövege is feljegyezhető. A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Lakás.	Eladó	Pincze,	Régi könyvek
Igen csinos, udvari, földszint 3 szoba, konyha és első emeleti 2 szoba, konyha azonnal kiadó. Hatvan-utca 13.	egy hosszú, fiókos íróasztal, iroda számára. Értekezhetni Kossuth-utca 13. szám alatt, a Csokonai-papirkereskedésben.	mely üveges borok beraktározására igen alkalmas, Kossuth-utca 13. számú háznál kiadó. Értekezhetni ugyanott.	magyar, latin, német (tudományos művek), igen jutányos áron eladók. — Értekezhetni a Csokonai-nyomdában — Karabélyos Zoltánnal.

Lám Sándor

üveg-, porcellán-, lámpa- és petroleum nagy raktára.

DEBRECZEN, Piac- és Hatvan-utca sarkán.

Ajánl valódi amerikai, finom

Csillár-(Császár-olaj)

és

Szalon-petroleumot

házhöz szállítva, 5 és 10 literes kannákban, melynek jó minőségét eléggé bizonyítja az, hogy 8 év óta a t. fogyasztó közönség teljes melegegését mindig kiérdemelte és mai nap is a legnagyobb kellendőségnek örvend.

Szives megrendelést várva

tisztelettel

Lám Sándor.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Női divatterem

áthelyezés.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy

női divattermemet,

folyó hó 10-étől

Eötvös-utca 13. szám alá

(saját ház)

helyeztem át,

Becses pártfogásukat továbbra is kérve

maradok tisztelettel

Balla Mihályné.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

CSOKONAI-NYOMDA

DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCA 13. SZ.

ELSŐRANGU * * * * *
KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA
ÉS KÖNYVKÖTÉSZET * *

Ajánlkozunk a sokszorosító-szakmába vágó mindennemű munkák elkészítésére. Modern berendezésünkkel és kitűnő munkaerőnkkel a legnagyobb igényeket is kielégíthetjük.

Könyvnyomdánkban mindennemű egyszerű, de izléses nyomtatványok, valamint művészies kivitelű disz munkák készülnek és pedig:

KERESKEDŐK RÉSZÉRE:

Árjegyzékek, körlevelek, számlák, jegyzékek, levélpapírok és borítékok, címkek, csomag-jegyek, áru-mintajegyek, bevásárlási könyvecskék, üzleti kártyák, csinos reklámlapok és egyéb nyomtatványok.

TANINTÉZETEK RÉSZÉRE:

Az összes naplók, osztálykönyvek, diszkes bizonyítványok, havi és évi értesítők, jegyzőkönyvek és tankönyvek.

ÜGYVÉDEK RÉSZÉRE

A legtöbb nyomtatványt raktáron tartjuk, a készleten nem levőt pedig — bármily mennyiségben — raktári áron készítjük el.

PÉNZINTÉZETEK RÉSZÉRE:

Mindennemű üzleti könyvek és egyéb kezelési nyomtatványok, u. m.: napi-ívek, lejáratú jegyzékek, sorsolási értesítések és egyéb ismeretesek csinos füzetekben, szerződéses, kötelezvények, váltók, biztosítási okiratok stb.

VIGALMI BIZOTTSÁGOK RÉSZÉRE:

Izléses kivitelű bál meghívók, programok, belépti jegyek, diszkes táncrendek stb.

KÜLÖNBÖZŐ ALKALMAKRA:

Eljegyzési és esketési jegyek és egyéb családi értesítések elegáns kartonra vagy mindennemű új divatu finom papírra nyomva, névjegyek, levélpapírok stb.

Nyomatott a „Csokonai”-nyomdában Debreczenben.